

การปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
Performances of Aparihaniyadhamma of Local Administrative
Organization Personnel in Si Somdet District, Roi-Et

พระไพบุลย์ ปสนโน (ธานีวรรณ)¹ และ พระครูกิตติวรารท²

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}

Pra Paiboon Pasanno (Thaneewan)¹ and Phrakru Kittiwathorn²

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}

Corresponding Author, Email: phibuyly30@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่ง และ 3) เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 250 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการปฏิบัติต่อหน้าที่ รองลงมา ด้านการปฏิบัติต่อความรับผิดชอบ ด้านการปฏิบัติต่อตน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติต่อบทบาท

* ได้รับบทความ: 1 มีนาคม 2566; แก้ไขบทความ: 23 มิถุนายน 2566; ตอรับตีพิมพ์: 25 มิถุนายน 2566

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่ง ด้านการปฏิบัติต่อตน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากรควรรักษาเวลา ข้าราชการต้องอุทิศเวลาในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติต่อหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่ รักษาความลับของทางราชการตามระเบียบ/ข้อบังคับ และคำสั่ง ตลอดจนจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ: การปฏิบัติงาน; หลักอปริหานิยธรรม; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this thesis were to: 1) study the level of Performances of Aparihaniyadhamma of Local Administrative Organization personnel in Si Somdet District, Roi-Et 2) compare the Performances of Aparihaniyadhamma of Local Administrative Organization Personnel in Si Somdet District, Roi-Et, classified by gender, age, education level, and position and 3) suggest guideline for operating based on the moral principles of performances of Aparihaniyadhamma of local administrative Organization Personnel in Si Somdet District, Roi-Et. Population includes personnel performing duties in the local government organization. Si Somdet District Roi Et Province, 250 people. The sample group were 152 personnel of local Administrative Organization personnel in Si Somdet District, Roi-Et. The instrument used for data collection was a 5-level estimation scale questionnaire with content accuracy of 0.67 – 1.00, and confidence of .94.

The result showed that

1. The level of Performances of Aparihaniyadhamma of Local Administrative Organization personnel in Si Somdet District, Roi-Et Overall, it's at a high level. When considering each aspect, in order from the aspect with the highest average to the lowest, was the performance of duties, followed by the performance of responsibility in terms of treating oneself and the side with the lowest mean was the role of treatment.

2. The results of the comparison of the level of opinion towards Performances of Aparihaniyadhamma of Local Administrative Organization personnel in Si Somdet District, Roi-Et, classified by gender, age, education level Overall and in each aspect were no different classified by location in terms of treating oneself. The difference was statistically significant at the .05 level, while the other aspects were not different.

3. Recommendations for the Performances of Aparihaniyadhamma of Local Administrative Organization Personnel in Si Somdet District, Roi-Et were personnel should be punctual, government officials must devote time to work, perform duty with care, maintain government secrets in accordance with rules/regulations and orders as well as strictly ethical.

Keywords: Performances; Aparihaniyadhamma; Local Administrative Organization

บทนำ

ปัจจุบันการปฏิบัติงานกับองค์กร ได้คำนึงเฉพาะความรู้ ความสามารถของบุคคลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ไม่ได้ยึดเอาคุณธรรมในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ แม้ว่าคนจะมีความรู้ความสามารถเพียงใด แต่ถ้าหากขาดคุณธรรมในการปฏิบัติงานนั้นแล้ว ผลงานก็คงไม่อาจสำเร็จอย่างมีคุณภาพได้ ดังนั้น คุณธรรมของบุคคลต่อการปฏิบัติงาน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องตระหนักและคำนึงอยู่เสมอ เพราะคุณธรรมของบุคลากรในการปฏิบัติงานต่อองค์กร มีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์กร หากบุคลากรในองค์กร ไม่มีคุณธรรมต่อการปฏิบัติงาน ก็จะทำให้ผลการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพของงานอาจลดลง และเป็นปัญหาทางวินัยตามมา แต่ในทางตรงข้าม หากบุคลากรมีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องหมายให้เห็นถึงการบริหารที่ดีและผลของการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้อีกด้วย ดังนั้น การปฏิบัติงานบุคคลถือว่าเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้หน่วยงานมีความเจริญรุ่งเรือง เกิดประสิทธิภาพ (Kubheka, and Naidoo, 2021) และประสบความสำเร็จได้ หากหน่วยงานใดมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและประกอบด้วยคุณธรรมย่อมทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546 : 18) อย่างไรก็ตามความรู้และความสามารถของบุคลากรเพียงอย่างเดียวก็ไม่อาจทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จได้ หากบุคลากรของหน่วยงานนั้นปราศจากหลักธรรมในการปฏิบัติงาน เพราะการที่บุคคลจะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถดังกล่าวจนเกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีได้นั้น สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งขึ้นอยู่กับบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่องานในองค์กร (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2536 : 58)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญแก่ชีวิตทุกชีวิตที่อุบัติขึ้นในโลกนี้ชีวิตทุกชีวิตมีธรรมชาติที่เหมือนกันคือมีความรักสุขเกลียดทุกข์มีการดิ้นรนเพื่อต่อสู้ตามสัญชาตญาณแห่งความรักชีวิตในยุคที่ประเทศชาติประสบกับปัญหาทางสังคมการเมืองและเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนภายในประเทศโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทบต่อภาวะทางร่างกายและจิตใจจนถึงกับตัดสินใจหนีปัญหาด้วยการฆ่าตัวตายด้วยภาวะการณ์เช่นนี้จึงทำให้บางคนเอาเปรียบผู้อื่นเห็นแก่ตัวโดยไม่คำนึงถึงสัจจะธรรมกลับแสวงหาความสุขบนความทุกข์ของผู้อื่นการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมอดีตไม่ว่าจะเป็นคนเมืองหรือชนบทได้ชื่อว่ามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเต็มไปด้วยการแบ่งปันน้ำใจให้แกกันและกันมีความเข้าใจเห็นใจในเพื่อนมนุษย์ด้วยกันละคำนึงถึงส่วนรวมมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามที่แต่ละคนพึงกระทำได้ทำให้คนในสังคมอยู่กันอย่างถ้อยที่ยออาศัยซึ่งกันและกัน

อปินิยธรรม 7 แปลว่า ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวมหรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะเป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ซึ่งคุณธรรมในแต่ละข้อเป็นเหตุให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมคุณภาพในการบริหารการปกครอง และทำให้เกิดความสุขความเจริญในหลาย ๆ ด้าน ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า "ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะทำให้เกิดความสุข" (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2559)

อปินิยธรรม ถือว่าเป็นหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยป้องกันความเสื่อม นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียวมี 7 ประการ คือ 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ พบปะปรึกษาหารือกิจการงาน (ที่พึงรับผิดชอบตามระดับของตน) โดนสม่ำเสมอ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน 3) ไม่ถือตามอำเภอใจต่อความสะดวก บัญญัติวางข้อกำหนด กฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติวางไว้และไม่เหยียบย่ำลบล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้วถือปฏิบัติอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมเนียม 4) ท่านผู้ใดเป็นผู้ใหญ่มีประสบการณ์ยาวนาน ให้เกียรติเคารพนับถือท่านเหล่านั้นมองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันพึงรับฟัง 5) ให้เกียรติและคุ้มครองกุลสตรี มิให้มีการข่มเหงรังแก 6) เคารพบูชาสักการเจดีย์ ปูนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติ อันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำ เราให้ทำดี และเป็นที่รวมใจของหมู่ชน ไม่ละเลย พิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณี และ 7) จัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลธรรมบริสุทธิ ซึ่งเป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 8 ตำบล 82 หมู่บ้าน ซึ่งเทศบาลตำบลศรีสมเด็จครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีสมเด็จทั้งตำบล ได้แก่ เทศบาลตำบลโพธิ์ทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพธิ์ทองทั้งตำบล เทศบาลตำบลศรีสมเด็จ

ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีสมเด็จทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองเปลือยทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลหนองใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองใหญ่ทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลสวนจิก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสวนจิกทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพธิ์ชัยทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองแวงควงทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบาก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านบากทั้งตำบล (สำนักงานการปกครองท้องถิ่น อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด, 2563) เพราะนอกจากบุคลากรจะมีความรู้ความสามารถแล้ว ก็จำเป็นต้องประกอบด้วยคุณธรรม เพื่อให้การปฏิบัติงานต่อตนเอง บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ ให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546 : 18) ผู้วิจัยเห็นว่าหลักการบริหารนิยธรรม ถือว่าเป็นหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยป้องกันความเสื่อม นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียว แต่ก็ไม่อาจทราบได้ว่าการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดร้อยเอ็ด มากน้อยเพียงใด เพราะยังไม่มีการศึกษาวิจัยในเขตพื้นที่นี้

ดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่ง
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970 : 607-610)

จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มี 8 ตำบล จำนวน 152 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามลิเคิร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และค่าการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1) ด้านการปฏิบัติต่อตน	4.36	0.56	มาก	3
2) ด้านการปฏิบัติต่อบทบาท	4.33	0.60	มาก	4
3) ด้านการปฏิบัติต่อหน้าที่	4.40	0.58	มาก	1
4) ด้านการปฏิบัติต่อความรับผิดชอบ	4.39	0.58	มาก	2
รวม	4.36	0.54	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการปฏิบัติต่อหน้าที่ ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.58) รองลงมา ด้านการปฏิบัติต่อความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.58) ด้านการปฏิบัติต่อตนเอง ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.56) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติต่อบทบาท ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.60)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติต่อตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรมีมารยาทในการให้บริการกับผู้มาติดต่องาน รองลงมา บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในระบบงานและโครงสร้างการทำงานของหน่วยงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรแต่งกายที่ดี เหมาะสม เป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพและเป็นที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็นและผู้มาติดต่อราชการ

2. ด้านการปฏิบัติต่อบทบาท โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรมีการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่เชื่อว่าเป็นการสร้างงานให้มีประสิทธิภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรมีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์กรกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

3. ด้านการปฏิบัติต่อหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมีระเบียบวินัยประพฤติปฏิบัติตามตัวบทกฎหมาย ระเบียบ/ข้อบังคับ และคำสั่งตลอดจนจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด รองลงมา บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยการให้ความเคารพนับถือต่อผู้เป็นใหญ่พร้อมรับฟังคำสั่งสอนในสิ่งที่ดีมีประโยชน์และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยการมีศีลธรรมจรรยาในการประพฤติตนและยึดมั่น สร้างสรรค์ความรักสามัคคีทั้งภายในและภายนอกสำนักงาน

4. ด้านการปฏิบัติต่อความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรมีความรับผิดชอบในการรักษาความลับของทางราชการอย่างเคร่งครัด รองลงมา บุคลากรปฏิบัติตามคำแนะนำ หรือคำสั่งโดยชอบธรรมของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงาน และให้ความนับถือต่อผู้บังคับบัญชาและพนักงานอื่นของหน่วยงานที่มีอาวุโส และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรมีความรับผิดชอบช่วยรักษาคุ้มครองป้องกันภัยอาชญากรรม ชูเกียรติในผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบอยู่เสมอ

4.1 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักจริยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่ง ด้านการปฏิบัติต่อตน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4.2 ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามหลักจริยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บุคลากรควรรักษาเวลา ข้าราชการต้องอุทิศเวลาในการปฏิบัติงาน เช่น เวลามาและกลับตามเวลาราชการ หลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์การโต้แย้ง การแสดงความฉุนเฉียวกับผู้มาติดต่อราชการ ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์กรกำหนดไว้

อย่างเคร่งครัด และตรงตามความรู้ความสามารถของตนเอง ปฏิบัติต่อหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่ในงาน ในหน้าที่เตรียมความพร้อมตลอดเวลา ตามตัวบทกฎหมาย ระเบียบ / ข้อบังคับ และคำสั่ง ตลอดจนจรรยาบรรณ อย่างเคร่งครัด ควรรับผิดชอบในการรักษาความลับของทางราชการอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตามข้อกำหนด ระเบียบ คำสั่ง หนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการงานประเภทใด หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม อันเป็นผลที่เกิดจากความรู้สึกรู้สึกคิดเห็นที่มีต่องานที่เขาปฏิบัติว่ามีมากน้อยเพียงใดและถ้าพบว่าดี ก็จะเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน แต่ถ้าหากพบว่าไม่ดี ก็จะเกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน และเป็นไปตามบทบาท อำนาจ หน้าที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และต้องทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย อย่างมีคุณภาพและที่สำคัญคือเป็นไปตามหลักอปริหานิยธรรม 7 หมายถึง เป็นธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง” คือ การถือธรรมเป็นใหญ่ ธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว ไม่มีเสื่อมเลย ได้แก่ 1) ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ 2) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม 3) ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบ 4) ด้านเคารพนับถือผู้บังคับบัญชา 5) ด้านไม่ลุแก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว 6) ด้านเคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติขัดเกลาจิตใจอยู่เสมอ 7) ด้านเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล สอดคล้องกับแนวคิดของพุทธทาสภิกขุ (2543 : 253) กล่าวว่า การปฏิบัติ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพ การงานประเภทใด หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จักโลกหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงดีว่าอะไรเป็นอะไร จะต้องมีการทำหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ เช่นอาชีพให้ลุ่ล่งไปได้ด้วยดีเสียก่อน การที่คนหนึ่งทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มีมลทินต่างพร้อย ย่อมเป็นการเพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็จักรู้จักชีวิตจิตใจตนเองว่าหมายความว่าอย่างไร เป็นสิ่งที่ควรยึดถือหลงใหลเพียงไรเป็นต้น ถ้าหากว่าไม่ได้ทำอะไรจริงจึงให้ดีที่สุด ให้ถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้น ๆ แล้ว มันยังน้อยเกินไปสำหรับที่จะรู้จักตัวเอง รู้จักโลก รู้จักกิเลส รู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า การปฏิบัติงาน คือ การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน และการปฏิบัติต่อประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรเดช ธีรเตโช (2561 : 109-116) ได้ทำวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรม ของบุคลากรเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในเขตเทศบาลเมืองในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสงขลาได้ปฏิบัติตามหลักการ Aparihaniyadhamma โดย ภาพรวมในเจ็ดด้านภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยด้านการปฏิบัติต่อหน้าที่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ปฏิบัติต่อหน้าที่ด้วยความมีระเบียบวินัยประพฤติปฏิบัติตามตัวบทกฎหมาย ระเบียบ / ข้อบังคับ และคำสั่ง ตลอดจนจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด และปฏิบัติต่อหน้าที่ด้วยการให้ความเคารพนับถือต่อผู้เป็นใหญ่พร้อมรับฟังคำสั่งสอนในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ ปฏิบัติต่อหน้าที่ด้วยจิตสำนึกแห่งการรักษาความปลอดภัย และปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและคำสั่ง ปฏิบัติต่อหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่งานในหน้าที่เตรียมความพร้อมตลอดเวลา เพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปฏิบัติต่อหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี ไม่เห็นแก่ประโยชน์อันมิชอบและส่งผลเสียต่อหน่วยงาน ปฏิบัติต่อหน้าที่ด้วยการให้เกียรติ ยกย่องปกป้องภัยแก่สตรีไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพ ไม่ข่มเหงล่วงเกินแม้แต่ในสตรีด้วยกันเอง ขยันหมั่นเพียรอุทิศตนและเวลาให้กับการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีศีลธรรมจรรยาในการประพฤติตน และยึดมั่น สร้างสรรค์ความรักสามัคคีทั้งภายในและภายนอกสำนักงาน และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบุคลากรต้องสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง คนที่เชื่อมั่นในตนเองก็เท่ากับเขารู้จักใช้พลังงานที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวของเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะของความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการทำงานของบุคคลทั่วไปเพราะเป็นคุณสมบัติที่ทำให้บุคคลที่มีสติปัญญา มีความรู้ ความฉลาดความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม สอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2541 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร และบุคลากรทั่วไปได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ ศรีชะเกษ (2563 : 67-84) การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน กรณีศึกษาอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง มีความคิดเห็นว่าควรนำหลักอปริหานิยธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติต่อตน 2) ด้านการปฏิบัติต่อบทบาท 3) ด้านการปฏิบัติต่อหน้าที่ 4) ด้านการปฏิบัติต่อความรับผิดชอบในความสำเร็จต่อการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้น มีผลมาจากผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานในระดับสูง จึงอาจกล่าวได้ว่าการปฏิบัติงานนำมาซึ่งศักยภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้นในการปฏิบัติงานนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับความรู้สึกความต้องการของบุคคลในการทำงานผู้ปฏิบัติงานจะมีศักยภาพน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจ

ดังนั้นหากหน่วยงานใดมีสิ่งจูงใจให้บุคลากรได้มากก็จะเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมาก มีความกระตือรือร้นในการทำงานและปฏิบัติงานเต็มกำลังความสามารถอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ดี สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) กล่าวว่า ปัจจัยจูงใจเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น และพยายามทำงานให้ มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมอบหมายงานที่ท้าทายให้ ผู้ปฏิบัติงานรับผิดชอบตลอดจนการสนับสนุนให้มีความเจริญก้าวหน้า ส่วนปัจจัยบำรุงรักษาไม่ใช่เป็นสิ่งจูงใจที่จะให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่เป็นข้อกำหนดเบื้องต้นที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกไม่พึงพอใจในงานที่ทำอยู่ สอดคล้องกับพระธีรเดช ธีรเดช (2561 : 109-116) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า 1) บุคลากรในเขตเทศบาลเมืองในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสงขลาได้ปฏิบัติตามหลักการ Aparihaniyadhamma โดยภาพรวมในเจ็ดด้านภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ในเขตเทศบาลเมืองอำเภอเมืองจังหวัดสงขลาในด้านเพศอายุระดับการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน สถานะและการฟื้นฟูสมรรถภาพพบว่าไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนให้บุคลากรมีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่สังคมกลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดผลงานตามที่ได้รับมอบหมายเป็นที่น่าสนใจ
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนบุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบของราชการ

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

- 1) ควรหลักอปริหานิยธรรมสำหรับบุคลากรเพื่อปรับกระบวนการทำงานให้บรรลุสู่เป้าหมายขององค์กร
- 2) บุคลากรควรปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์กรกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด
- 3) บุคลากรมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามธรรมเนียม จารีตประเพณี ศีลธรรม วัฒนธรรม อันดีงาม ซึ่งวิญญูชนพึงปฏิบัติหรือโดยสามัญสำนึก

3) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติงานตามหลักอภิธานิธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระธีรเดช ชีรเตโช. (2561). การปฏิบัติงานตามหลักอภิธานิธรรมของบุคลากรเทศบาลในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา. วารสารปรัชญาปริทรรศน์, 23(2), 109-116.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2541). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ 1). (พิมพ์ครั้งที่ 27). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2543). ค่ายธรรมบุตร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธรรมทานมูลนิธิ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2536). จิตวิทยาสังคมศึกษา 122. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- อนุวัฒน์ ศรีชะเกษ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 เพื่อการทำงานกรณีศึกษาอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น. วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, 1(2), 67-84.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Kubheka, S., & Naidoo D. (2021). BizTrends2 021: 4 trends in employee skills development and training you need to know for 2021. Retrieved from: <https://www.bizcommunity.com/Article/196/722/212233.html>